

Bruxelles, 15. prosinca 2015.
(OR. en)

15356/15

**ELARG 73
COWEB 150**

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 15234/15 ELARG 70 COWEB 148

Predmet: PROŠIRENJE I PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA
– Zaključci Vijeća

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o proširenju i procesu stabilizacije i pridruživanja kako ih je Vijeće usvojilo 15. prosinca 2015.

VIJEĆE ZA OPĆE POSLOVE

**ZAKLJUČCI VIJEĆA O PROŠIRENJU I PROCESU STABILIZACIJE I
PRIDRUŽIVANJA**

1. Vijeće prima na znanje komunikaciju Komisije od 10. studenoga 2015. o strategiji proširenja EU-a i izvješća o Turskoj, Crnoj Gori, Srbiji, bivšoj jugoslavenskoj republici Makedoniji, Albaniji, Bosni i Hercegovini i Kosovu* te u njima sadržane zaključke i preporuke. Vijeće pozdravlja povećanu usmjerenost Komisije na trenutačno stanje, intenzivnije pružanje smjernica, kao i daljnje usklađivanje izvješćivanja.
2. U skladu s obnovljenim konsenzusom o proširenju koji je Europsko vijeće odobrilo 14. i 15. prosinca 2006. te zaključcima Vijeća od 16. prosinca 2014., Vijeće ponovno ističe da je proširenje i dalje ključna politika Europske unije te ulaganje u mir, demokraciju, prosperitet, sigurnost i stabilnost našeg kontinenta. U tom kontekstu Vijeće ponovno ističe nedvosmislenu predanost EU-a europskoj perspektivi zapadnog Balkana. Turska je i dalje ključan partner u mnogim područjima. Aktivnim i vjerodostojnim pregovorima o pristupanju, u kojima se poštaju obveze EU-a i utvrđeni uvjeti, doprinijet će se odnosima EU-a i Turske u postizanju njihova punog potencijala.
3. U skladu s prethodnim zaključcima Vijeća te u okviru kopenhaških političkih kriterija i procesa stabilizacije i pridruživanja, koji i dalje predstavlja zajednički okvir za odnose sa zemljama zapadnog Balkana, Vijeće ponovno potvrđuje potrebu, u skladu s obnovljenim konsenzusom o proširenju, za pravednim i strogim uvjetima te načelom vlastitih zasluga, zajedno s kapacitetom EU-a u svim njegovim područjima da prihvati nove članice.

---

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o Deklaraciji o neovisnosti Kosova.

4. Vijeće nastavlja pridavati veliku važnost vjerodostojnosti procesa proširenja, koji je i dalje ključan za održavanje zamaha reformi. Poboljšanom strateškom komunikacijom trebalo bi pojačati javnu potporu prednostima i obvezama u vezi s proširenjem te njihovo razumijevanje. Vijeće sa zanimanjem očekuje plan Komisije i ESVD-a za jačanje njihovih napora i djelovanja, zajedno s kontinuiranim angažmanom država članica i partnera u tom području. Vijeće pozdravlja kontinuirane napore Komisije na jačanju usmjerenosti na rješavanje temeljnih reformi u ranoj fazi procesa, posebno u pogledu pitanja vladavine prava, temeljnih prava, gospodarskog razvoja i konkurentnosti te na jačanje demokratskih institucija i reformu javne uprave.
5. Vladavina prava temeljna je vrijednost na kojoj se EU zasniva te je u središtu procesa proširenja i procesa stabilizacije i pridruživanja. Jačanje vladavine prava, među ostalim reformama pravosuđa i rješavanjem problema organiziranog kriminala i korupcije, kao i temeljna prava, uključujući prava pripadnika manjina, nediskriminirajuće postupanje prema nacionalnim manjinama, kao i rješavanje problema diskriminacije ranjivih skupina kao što su Romi te lezbijke, homoseksualaci, biseksualne, transrodne i interseksualne osobe (LGBTI), i dalje su ključni izazovi. Vijeće je ozbiljno zabrinuto zbog propusta u području slobode izražavanja i slobode medija koje bi također trebalo rješavati odlučno i učinkovito. Također je potreban daljnji rad na promicanju rodne ravnopravnosti. Ključno je pravilno funkcioniranje demokratskih institucija, za koje su potrebni uključiv politički dijalog i kompromis, posebno unutar parlamenta, kao i reforma javne uprave. Treba osigurati poticajno okruženje za organizacije civilnog društva. Potrebni su daljnji napor na poboljšanju gospodarskog upravljanja, konkurentnosti, poslovnog okruženja, rasta i stvaranja radnih mesta s ciljem osiguravanja održivog gospodarskog razvoja. U svim tim područjima treba uspostaviti pouzdanu evidenciju provedbe reformi koje vode do konkretnih rezultata.

6. Dobrosusjedski odnosi i regionalna suradnja ključne su sastavnice procesa proširenja, kao i procesa stabilizacije i pridruživanja, te doprinose prosperitetu, stabilnosti, pomirenju i ozračju kojim se potiče rješavanje neriješenih bilateralnih pitanja i naslijeda prošlosti. Općenito, nužni su kontinuirani napori na rješavanju neriješenih bilateralnih sporova, koji uključuju granične sporove, kako bi se osiguralo da ne štete procesu pristupanja. Neriješene sporove i pitanja trebalo bi riješiti u skladu s međunarodnim pravom i utvrđenim načelima, među ostalim provedbom pravno obvezujućih sporazuma, uključujući sporazum o pitanjima sljedništva.
7. Vijeće pozdravlja pozitivna kretanja u jugoistočnoj Europi i na zapadnom Balkanu u području regionalne suradnje, posebno napredak u povezivanju unutar regije i s EU-om, među ostalim u vezi s programom povezanosti. U potpunosti podržava inicijative i strukture kojima se pojačava uključiva regionalna suradnja. Vijeće također pozdravlja uložene napore na prevladavanju naslijeda prošlosti, promicanju pomirenja te podupiranju uključive regionalne suradnje, među ostalim promicanjem ozračja snošljivosti i osude svih oblika govora mržnje ili ratne retorike. Vijeće ponovno ističe potrebu izbjegavanja svakog izvora napetosti ili djelovanja koji bi mogli dovesti do narušavanja dobrosusjedskih odnosa i mirnog rješavanja sporova. Potrebni su stalni napori u tom pogledu, među ostalim u zaštiti svih manjina, osiguravanju jednakih prava za sve građane te rješavanju pitanja nestalih osoba i povratka izbjeglica. Vijeće naglašava potrebu za nastavkom rješavanja predmeta ratnih zločina počinjenih u zemlji kao i suzbijanja nekažnjavanja za ratne zločine i osiguravanja preuzimanja odgovornosti, uključujući punu suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju te posebnom istražiteljskom radnom skupinom misije EULEX i stručnim komorama te podupiranje njihova rada.
8. Priznajući posebno važnost liberalizacije viznog režima za građane, Vijeće potiče Komisiju da nastavi pomno pratiti provedbu svih uvjeta za liberalizaciju viznog režima, među ostalim putem svojeg mehanizma za daljnje praćenje. Vijeće potiče dotična nadležna tijela da aktivno nastave svoje napore na poduzimanju svih potrebnih mjera protiv zlouporabe režima putovanja bez obveze posjedovanja vize.

9. Vijeće naglašava sve veću važnost dalnjeg produbljivanja suradnje u vezi s pitanjima vanjske politike i postupnog usklađivanja sa stajalištima EU-a u području vanjske politike, posebno u pogledu pitanja u kojima se radi o važnim zajedničkim interesima, kao što su mjere ograničavanja.
10. U skladu sa smjernicama s neformalnog sastanka šefova država i vlada 12. veljače 2015. i Zaključcima Vijeća o obnovljenoj strategiji unutarnje sigurnosti Europske unije za razdoblje od 2015. do 2020. Vijeće podsjeća na važnost pojačane suradnje sa zapadnim Balkanom i Turskom u borbi protiv terorizma, posebno u pogledu borbe protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem, borbe protiv financiranja terorizma, borbe protiv radikalizma i njegova sprečavanja te pojačanih provjera na granicama, iskorištavanja regionalnih platformi kao što su inicijativa za borbu protiv terorizma na zapadnom Balkanu i Salzburški forum na najbolji mogući način. Vijeće poziva partnere sa zapadnog Balkana da pojačaju pravne i operativne mjere protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem, posebno poboljšanjem uporabe postojećih baza podataka i razmjenom informacija. Komisija se poziva na rješavanje tog pitanja u okviru svoje pretpri stupne pomoći.
11. Vijeće pohvaljuje Tursku i zapadni Balkan, trenutačno posebno Srbiju i bivšu jugoslavensku republiku Makedoniju, za njihove napore u rješavanju izbjegličke i migracijske krize koja je ozbiljno utjecala na regiju. Vijeće poziva na pojačanu suradnju EU-a i regije, kao i unutar regije. To je hitno potrebno za daljnje rješavanje situacije, s ciljem utvrđivanja ljudi kojima je potrebna zaštita, pružanja pomoći, osiguravanja vanjskih granica EU-a, borbe protiv trgovanja ljudima i krijumčarenja migranata te sprečavanja nezakonitih migracija. Vijeće poziva na kontinuiranu provedbu preporuka sadržanih u izjavi s konferencije na visokoj razini o istočnosredozemnoj i zapadnobalkanskoj ruti. EU će se koristiti finansijskim instrumentima i tehničkom pomoći dostupnim u okviru procesa proširenja i procesa stabilizacije i pridruživanja, među ostalim Instrumentom pretpri stupne pomoći (IPA II), s ciljem jačanja suradnje i pružanja potpore u tom području.

12. Vijeće podsjeća na kontinuiranu finansijsku pomoć EU-a za proces proširenja i proces stabilizacije i pridruživanja, posebno u obliku Instrumenta prepristupne pomoći (IPA II), s naglaskom na ključnim prioritetima i većoj usklađenosti finansijske pomoći i sveukupnog napretka ostvarenog u provedbi prepristupne strategije, povećanoj proračunskoj potpori i utvrđivanju prioriteta među projektima.

PROŠIRENJE

TURSKA

13. Vijeće ponovno potvrđuje važnost koju pridaje odnosima EU-a s Turskom, zemljom kandidatkinjom i ključnim partnerom Unije, kako je naglašeno na nedavnom sastanku čelnika EU-a i Turske. EU bi trebao ostati oslonac za političke i gospodarske reforme u Turskoj. Vijeće pozdravlja nedavno ponovno potvrđenu predanost nove turske vlade pristupanju EU-u. Podsjećajući na zaključke Europskog vijeća od 15. listopada 2015. proces pristupanja treba revitalizirati s ciljem postizanja napretka u pregovorima u skladu s pregovaračkim okvirom i relevantnim zaključcima Vijeća. U tom pogledu Vijeće pozdravlja otvaranje poglavlja 17., Gospodarska i monetarna politika, 14. prosinca 2015. Vijeće je spremno u potpunosti podržati Tursku u slučaju da namjerava pojačati rad na ispunjavanju niza mjerila za otvaranje pregovora, posebno iz poglavlja 5., 8. i 19. Vijeće prima na znanje namjeru Komisije da predstavi pripremne dokumente za određeni broj poglavlja u prvom tromjesečju 2016., ne dovodeći u pitanje stajališta država članica. Turska može ubrzati proces pregovora napretkom u zadovoljavanju mjerila, ispunjavanjem zahtjeva iz pregovaračkog okvira i poštovanjem ugovornih obveza prema EU-u.

14. U tom kontekstu te na temelju ishoda nedavnog sastanka čelnika EU-a i Turske Vijeće pozdravlja širok i usklađen strateški angažman i sveobuhvatan redoviti politički dijalog unutar utvrđenog okvira, među ostalim na ministarskoj razni. Vijeće također pozdravlja suradnju s Turskom u ključnim područjima zajedničkog interesa i izazovima kao što su migracije, borba protiv terorizma, energetika, gospodarstvo i trgovina, uključujući carinsku uniju, kako je predviđeno u zaključcima Vijeća od 16. prosinca 2014. Tim se važnim angažmanima dopunjaju pregovori o pristupanju te je Vijeće spremno na daljnji razvoj suradnje s Turskom unutar utvrđenih okvira. Vijeće poziva Tursku da se u skladu s pregovaračkim okvirom postupno uskladi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a.
15. Vijeće pohvaljuje Tursku za njezinu velikodušnost u zbrinjavanju više od dva milijuna sirijskih izbjeglica i rješavanju njihovih potreba. Vijeće pozdravlja aktivaciju zajedničkog akcijskog plana EU-a i Turske za izbjeglice i upravljanje migracijama 29. studenoga 2015. u okviru sveobuhvatnog programa suradnje na temelju zajedničke odgovornosti, međusobnog preuzimanja obveza i njihova ispunjavanja. Vijeće sa zanimanjem očekuje praćenje njegove brze i učinkovite provedbe u bliskoj suradnji s Komisijom, s ciljem postizanja rezultata posebno u pogledu sprečavanja priljeva nezakonitih migranata i razbijanja kriminalnih krijumčarskih mreža.

16. Vijeće s odobravanjem primjećuje da je Turska u pogledu usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a postigla dobru razinu pripreme u mnogim područjima, posebno u pogledu gospodarskih kriterija. Međutim, niz kretanja izaziva ozbiljnu zabrinutost. Turska hitno treba popraviti i dodatno riješiti glavne propuste utvrđene u izvješću Komisije, posebno u područjima vladavine prava i temeljnih prava. Trebalo bi hitno poduzeti korake, posebno za ispravljanje ugrožavanja neovisnosti i nepristranosti pravosuđa te znatnog nazadovanja u području slobode izražavanja i slobode okupljanja. Vijeće s posebnom zabrinutošću prima na znanje sudske postupke pokrenute protiv kritičkih medija, novinara, pisaca, kao i platformi i korisnika društvenih medija. Vijeće poziva Tursku da osigura potpuno poštovanje načela diobe vlasti i ljudskih prava, uključujući prava žena, djece i pripadnika manjina, slobode vjeroispovijesti i pravâ vlasništva, kao i da poboljša provedbu svih presuda Europskog suda za ljudska prava. Vijeće podsjeća da se prema članku 46. Europske konvencije o ljudskim pravima ugovorne strane obvezuju poštovati konačne presude Suda u svakom predmetu u kojem sudjeluju kao stranke. Rješavanje drugih važnih područja u kojima je primijećen mali ili nikakav napredak, kao što je borba protiv korupcije, također bi trebalo biti prioritet. S ciljem rješavanja tih i drugih pitanja Vijeće smatra da će se jačanjem suradnje u području vladavine prava i temeljnih prava Turska približiti EU-u. U tom pogledu Vijeće prima na znanje Komisijinu obvezu dovršetka pripremnog rada u tim ključnim područjima u prvom tromjesečju 2016., ne dovodeći u pitanje stajališta država članica.
17. Vijeće osuđuje sve terorističke napade i nasilje u Turskoj te izražava solidarnost s njezinim stanovništvom. Vijeće izražava potporu borbi protiv terorizma, uz istodobno poštovanje ljudskih prava, temeljnih sloboda i međunarodnog prava.
18. U pogledu stanja na jugoistoku Turske Vijeće poziva na hitan prekid terorističkog nasilja te snažno potiče strane da nastave mirovne pregovore čiji je cilj pronaći političko rješenje za kurdsко pitanje. Time bi se mogao prekinuti terorizam povezan s njim te olakšati gospodarski i socijalni razvoj u regiji.

19. U pogledu liberalizacije viznog režima Vijeće napominje da bi se uspješnom provedbom zajedničkog akcijskog plana EU-a i Turske za izbjeglice i upravljanje migracijama moglo doprinijeti ubrzaju ostvarenja plana za liberalizaciju viznog režima u odnosu na sve države članice koje u njemu sudjeluju. Iako žali zbog jednostranih izjava Turske u vezi s tim, koje nemaju pravni učinak, Vijeće naglašava važnost potpune i učinkovite provedbe i sporazuma o ponovnom prihvatu i viznog plana u odnosu na sve države članice, uključujući suradnju u pogledu pitanja PUP-a i nediskriminirajući bezvizni pristup građana svih država članica EU-a na državno područje Turske. U međuvremenu, prioritet je i dalje provedba postojećih bilateralnih sporazuma o ponovnom prihvatu i odredaba u sličnim sporazumima Turske i država članica EU-a, kao i pojačano upravljanje zajedničkim granicama sa svim državama članicama EU-a. Vijeće sa zanimanjem očekuje iduća izvješća Komisije o napretku Turske u ispunjavanju uvjeta njezina plana za liberalizaciju viznog režima u 2016.
20. U skladu s pregovaračkim okvirom i prethodnim zaključcima Europskog vijeća i Vijeća, Vijeće ponovno ističe da se Turska treba nedvosmisleno obvezati na razvoj dobrosusjedskih odnosa i mirno rješavanje sporova u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda te se, prema potrebi, obratiti Međunarodnom sudu. U tom kontekstu Unija još jednom izražava ozbiljnu zabrinutost te poziva Tursku da izbjegava bilo kakvu prijetnju ili djelovanje usmjerene protiv neke države članice ili izvore napetosti ili djelovanja koji ugrožavaju dobrosusjedske odnose i mirno rješavanje sporova. EU još jednom naglašava sva suverena prava država članica EU-a. Ona uključuju, između ostalog, pravo na sklapanje bilateralnih sporazuma i na istraživanje i iskorištavanje prirodnih resursa u skladu s pravnom stečevinom EU-a i međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju UN-a o pravu mora, te se njima također naglašava potreba poštovanja suvereniteta država članica nad njihovim teritorijalnim morem i zračnim prostorom. Vijeće podsjeća da je Europsko vijeće u zaključcima od 24. listopada 2014. izrazilo ozbiljnu zabrinutost zbog obnovljenih napetosti na istočnom Sredozemlju te je pozvalo Tursku na suzdržanost i poštovanje suvereniteta Cipra nad njegovim teritorijalnim morem, kao i suverena prava Cipra u njegovoj isključivoj gospodarskoj zoni.

21. Podsjećajući na svoje zaključke od 11. prosinca 2006. i izjavu od 21. rujna 2005., Vijeće uz duboko žaljenje prima na znanje da Turska, unatoč pozivima u više navrata, i dalje odbija ispuniti svoju obvezu o punoj, nediskriminirajućoj provedbi Dodatnog protokola uz Sporazum o pridruživanju u odnosu na sve države članice, čijim bi se ispunjenjem mogao dati znatan poticaj procesu pregovora. U odsutnosti napretka u ovom pitanju Vijeće će zadržati mjere iz 2006. koje će imati stalan učinak na cjelokupni napredak pregovora. Osim toga, Turska još uvijek na žalost nije ostvarila napredak u smislu neophodne normalizacije odnosa s Republikom Ciprom. Vijeće podsjeća na svoje stajalište o pristupanju država članica EU-a međunarodnim organizacijama. Vijeće ponovno ističe da je priznanje svih država članica nužna sastavnica procesa pristupanja. Vijeće poziva Komisiju da nastavi pomno pratiti sva pitanja obuhvaćena izjavom od 21. rujna 2005. te da o njima posebno izvijesti u svojem idućem godišnjem izvješću. Vijeće će temeljem toga nastaviti pomno pratiti i ocjenjivati ostvareni napredak, u skladu sa svojim odgovarajućim zaključcima. Vijeće ponavlja poziv da se bez daljnog odlaganja ostvari napredak.
22. Vijeće pozdravlja angažman strana u rješavanju ciparskog problema kako je iskazan zajedničkom izjavom od 11 veljače 2014. te ponovno potvrđen izjavom od 30. listopada 2015. Uzimajući u obzir nedavne ohrabrujuće pomake tijekom prošlih godina te kako je naglašeno u pregovaračkom okviru, Vijeće od Turske očekuje da aktivno podupre pregovore čiji je cilj pošteno, sveobuhvatno i održivo rješenje ciparskog problema unutar UN-ova okvira, u skladu s odgovarajućim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a i načelima na kojima se temelji Unija. Posvećenost Turske i konkretan doprinos takvom sveobuhvatnom rješenju i dalje su ključni.

CRNA GORA

23. Vijeće pozdravlja kontinuirani napredak u pregovorima o pristupanju s Crnom Gorom. Vijeće sa zadovoljstvom prima na znanje poboljšanja u pravnom okviru u području vladavine prava i rad na osnivanju novih institucija. Presudno je za cijelokupni ritam procesa pregovora da cijeli sustav vladavine prava daje konkretnе rezultate, posebno s ciljem uspostave pouzdane evidencije u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala. Potrebni su dodatni naporci na osiguravanju slobode izražavanja i slobode medija, na provedbi reforme javne uprave, na jačanju neovisnosti institucija, kao i na poboljšanju poslovnog okruženja.
24. Vijeće poziva sve političke stranke da pokažu odgovornost i ponovno se uključe u konstruktivan dijalog, pri čemu parlament treba biti ključni forum za političku debatu. Osim toga, bit će važno osiguravanje potpune provedbe novog izbornog zakonodavstva.
25. Vijeće sa zadovoljstvom primjećuje pozitivnu ulogu Crne Gore u dalnjem razvoju regionalne suradnje i unapređivanju dobrosusjedskih odnosa. Osim toga, Vijeće pohvaljuje Crnu Goru za njezinu suradnju u vezi s pitanjima vanjske politike te posebno za potpuno usklađivanje sa stajalištima vanjske politike EU-a.
26. Vijeće sa zanimanjem očekuje sljedeći sastanak Konferencije o pristupanju 21. prosinca 2015. s ciljem otvaranja dalnjih pregovaračkih poglavlja.

SRBIJA

27. Vijeće pozdravlja velike korake koje je Srbija poduzela posljednjih godina, a koji su doveli do otvaranja prvih poglavlja pregovora o pristupanju EU-u na Konferenciji o pristupanju 14. prosinca 2015. Vijeće sa zadovoljstvom prima na znanje da je Srbija podnijela svoj akcijski plan za poglavje 23. – pravosuđe i temeljna prava te poglavje 24. – pravda, sloboda i sigurnost, kojima bi se trebale pružiti jasne smjernice za buduće reforme i razvoj pouzdane evidencije u tim područjima. Vijeće podsjeća da će se napredak u tim poglavljima morati ostvariti istodobno s napretkom u cijelokupnim pregovorima.

28. Vijeće potiče Srbiju da nastavi s tim pozitivnim zamahom te da pojača zakonodavne reforme i njihovu učinkovitu provedbu u ključnim područjima reforme pravosuđa, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala te slobode izražavanja i slobode medija. Posebnu pozornost treba posvetiti potpunom poštovanju temeljnih prava, među ostalim zaštitu najranjivijih skupina, posebno Roma, kao i učinkovitoj provedbi zakonodavstva za zaštitu manjina, nediskriminacijskom postupanju prema nacionalnim manjinama u cijeloj Srbiji, među ostalim u područjima obrazovanja, uporabe manjinskih jezika, pristupa medijima i vjerskim obredima na manjinskim jezicima te rješavanju pitanja diskriminacije na temelju spolne orientacije ili rodnog identiteta. Vijeće sa zanimanjem očekuje da Srbija podnese već predviđene strateške dokumente. Potreban je i daljnji napredak u područjima neovisnosti demokratskih institucija, javne uprave, kao i u razvoju funkcionalnog tržišnog gospodarstva i poboljšanju poslovnog okruženja.
29. Vijeće pozdravlja znatan napredak u dijalogu u kojem je posredovao EU, posebno u pogledu sporazumâ od 25. kolovoza. Vijeće poziva Srbiju da brzo provede svoj dio tih sporazuma te da konstruktivno surađuje s Kosovom u izradi i provedbi budućih sporazuma. Srbija treba zadržati svoje aktivno i konstruktivno sudjelovanje u procesu normalizacije odnosa s Kosovom u kojem je ostvaren znatan napredak, posebno sporazumima postignutim 25. kolovoza 2015. Vijeće će nastaviti pomno pratiti kontinuirani angažman Srbije za postizanje vidljivog i održivog napretka u normalizaciji odnosa s Kosovom, među ostalim provedbu svih do sad postignutih sporazuma u dobroj vjeri, kako bi Srbija i Kosovo mogli nastaviti put prema Europi, istodobno izbjegavajući da jedno drugog blokira u tim naporima i uz mogućnost da i Srbija i Kosovo potpuno ostvaruju svoja prava i ispunjavaju svoje obveze. Vijeće podsjeća da napredak u procesu normalizacije odnosa s Kosovom prema poglavlju 35. mora biti ostvaren istodobno s pregovorima Srbije o pristupanju, u skladu s pregovaračkim okvirom.
30. Vijeće sa zadovoljstvom primjećuje sve veći konstruktivni angažman Srbije u regionalnoj suradnji. Srbija bi trebala nastaviti jačati dobrosusjedske odnose. Vijeće poziva Srbiju da se u skladu s pregovaračkim okvirom postupno uskladi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a.

PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA

BIVŠA JUGOSLAVENSKA REPUBLIKA MAKEDONIJA

31. Vijeće ponovno potvrđuje svoje zaključke u pogledu bivše jugoslavenske republike Makedonije usvojene u prosincu 2014. te travnju i lipnju 2015., obvezu EU-a u okviru Solunskog programa te status zemlje kandidatkinje bivše jugoslavenske republike Makedonije. Vijeće ponovno ističe svoju nedvojbenu predanost procesu pristupanja bivše jugoslavenske republike Makedonije EU-u.
32. Vijeće ponovno ističe veliku zabrinutost zbog stanja u zemlji, posebno zbog ozbiljne političke krize, obilježene političkom kulturom podjela, nedostatkom kulture pronalaženja kompromisa, nazadovanjem u pogledu slobode izražavanja i neovisnosti pravosuđa, kao i dalnjim narušavanjem povjerenja u javne institucije. Vijeće pozdravlja politički sporazum iz lipnja/srpnja te primjećuje dosad poduzete korake za njegovu provedbu, uključujući povratak oporbe u parlament i usvajanje izmjena izbornog zakona, te poziva sve strane da ga u potpunosti i konstruktivno provedu, u skladu s dogovorenim vremenskim okvirom i ciljevima, u interesu zemlje i njezinih građana. Vijeće ponavlja svoj poziv na konstruktivniji i uključiviji politički dijalog unutar zemlje. Vijeće ističe važnost da se izbori u travnju 2016. provedu na vjerodostojan način u skladu s međunarodnim standardima i poziva sve strane da osiguraju ravnopravne uvjete i izborne reforme u skladu s preporukama OEES-a/ODIHR-a.
33. Vijeće ponovno ističe važnost temeljite i neovisne istrage, bez ograničenja, navoda o protupravnim djelima otkrivenima prisluškivanjem i pogrešaka iz nemara u vezi s tim te pozdravlja imenovanje posebnog tužitelja i osnivanje parlamentarnog odbora za istragu s ciljem da zasebno razmotre pravnu odgovornost i političku odgovornost. Poziva mjerodavna nadležna tijela da podupru neovisan rad tih tijela.
34. Vijeće ponavlja poziv mjerodavnim nadležnim tijelima da u potpunosti te objektivno i transparentno istraže događaje u Kumanovu 9. i 10. svibnja 2015.

35. Vijeće ponovno poziva sve strane da poštuju obvezu provedbe prioritetnih pitanja hitnih reformi, rješavanja sistemskih problema vladavine prava, među ostalim u vezi s kršenjem temeljnih prava, neovisnošću pravosuđa, slobodom medija, izborima, korupcijom, politizacijom državnih institucija i državnim/stranačkim zamagljivanjem i pogreškama iz nemara. S ciljem ocjenjivanja sistemskih pogrešaka u područjima pravosuđa, korupcije, temeljnih prava i unutarnjih poslova, kako je navedeno u prioritetnim pitanjima hitnih reformi, Vijeće pozdravlja namjeru Komisije da nastavi s pomnim praćenjem u tim područjima, među ostalim u kontekstu dijaloga o pristupanju na visokoj razini.
36. Potrebno je brzo dovršiti preispitivanje Ohridskog okvirnog sporazuma te provesti njegove preporuke.
37. Kako je navedeno u prethodnim zaključcima Europskog vijeća i Vijeća, održavanje dobrosusjedskih odnosa i dalje je ključno, uključujući postizanje uzajamno prihvatljivog rješenja pitanja naziva ostvarenog pregovorima pod okriljem UN-a. U tom pogledu Vijeće s odobravanjem primjećuje predanost čelnika glavnih političkih stranaka u okviru sporazuma od 2. lipnja. Postoji potreba da se bez odgode zaključe dugotrajne rasprave i postigne konačni zaključak o pitanju naziva. Trebalo bi izbjegavati djelovanja i izjave kojima se nepovoljno utječe na dobrosusjedske odnose. Vijeće primjećuje kontinuirane kontakte na visokoj razini i stručne kontakte između bivše jugoslavenske republike Makedonije i Bugarske s ciljem jačanja dobrosusjedskih odnosa te sa zanimanjem očekuje njihovo pretvaranje u konkretne rezultate.
38. Vijeće prima na znanje da je Komisija spremna proširiti svoju preporuku s ciljem otvaranja pregovora o pristupanju s bivšom jugoslavenskom republikom Makedonijom ovisno o kontinuiranoj provedbi političkog sporazuma iz lipnja/srpnja te o znatnom napretku u provedbi prioritetnih pitanja hitnih reformi.
39. Vijeće će ponovno razmotriti pitanje bivše jugoslavenske republike Makedonije nakon tamošnjih izbora u travnju 2016., na temelju ažuriranih podataka Komisije koji se očekuju prije ljeta, u skladu sa zaključcima Vijeća iz prosinca 2014. te u okviru utvrđenih uvjeta.

ALBANIJA

40. Vijeće pozdravlja ravnomjeran napredak koji je Albanija ostvarila u rješavanju ključnih prioriteta za otvaranje pregovora o pristupanju, posebno u pogledu reforme javne uprave te u pripremi za temeljitu reformu pravosudnog sustava te potiče Albaniju da nastavi sa svojim naporima.
41. Vijeće podsjeća da će Europsko vijeće razmotriti početak pregovora o pristupanju, u skladu s utvrđenom praksom, nakon što Komisija procijeni da Albanija u dovoljnoj mjeri ispunjava kriterije za članstvo. Podsjećajući na ranije zaključke Vijeća, uključujući zaključke iz lipnja 2014., Vijeće ponovno ističe da će Albanija morati zadovoljiti pet ključnih prioriteta za otvaranje pregovora o pristupanju te da je Komisija pozvana sveobuhvatno i detaljno izvjestiti, uz svoje izvješće za 2016., o napretku Albanije u pogledu ključnih prioriteta. Vijeće također podsjeća da se mora osigurati neprekidna, sveobuhvatna i uključiva provedba ključnih prioriteta.

Vijeće napominje da će biti potrebni dodatni napori u pogledu tih ključnih prioriteta, posebno donošenje paketa reforme pravosuđa, kao i daljnji napredak s ciljem uspostave pouzdane evidencije proaktivnih istraživačkih radova i progona i pravomoćnih presuda na svim razinama u sklopu borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, uključujući borbu protiv trgovanja oružjem i drogom. Vijeće naglašava da je reforma pravosuđa ključna za daljnje napredovanje u pogledu procesa pristupanja Albanije EU-u te bi se njome moglo uvesti korjenite promjene za druge reforme. Istodobno, Vijeće ponovno ističe potrebu za učinkovitim zakonodavnim i političkim mjerama za jačanje zaštite ljudskih prava i politika borbe protiv diskriminacije, uključujući jednako postupanje prema svim manjinama te njihov pristup pravima u cijeloj Albaniji, kao i za provedbu pravâ vlasništva.

42. Vijeće sa zanimanjem očekuje usvajanje i provedbu zakonodavstva o isključivanju kriminalaca iz javne službe, čime bi se trebalo povećati povjerenje građana u političke predstavnike i javne institucije. Ponovno ističe da bi Albanija trebala nastaviti s gospodarskim reformama čiji je cilj povećanje konkurentnosti te potiče Albaniju da nastavi rješavati pitanje visoke razine sive ekonomije te poboljšavati poslovno okruženje i okruženje za ulaganja, gdje su potrebni daljnji napor.
43. Vijeće naglašava da će konstruktivan i održiv dijalog vlade i oporbe u pogledu reformi u vezi s EU-om biti ključan za napredak prema EU-u.
44. Vijeće pozdravlja kontinuirano konstruktivno sudjelovanje Albanije u regionalnoj suradnji te naglašava važnost osiguravanja dobrosusjedskih odnosa, koji su i dalje ključni. Vijeće također cijeni kontinuirano potpuno usklađivanje Albanije sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a.

BOSNA I HERCEGOVINA

45. Vijeće pozdravlja činjenicu da se Bosna i Hercegovina ponovno bavi reformama koje su nužne za unapređenje procesa njezine integracije u EU. Vijeće pozdravlja činjenicu da su vlasti Bosne i Hercegovine donijele program reformi u srpnju 2015. te popratni akcijski plan u listopadu 2015. Napominjući da je zemlja započela s kretanjem prema Uniji ove godine, Vijeće poziva vodstvo Bosne i Hercegovine da zadrži pozitivan zamah nastavkom provedbe reformi u suradnji s civilnim društvom. Znatan napredak u provedbi programa reformi nužan je kako bi EU razmotrio prijavu za članstvo Bosne i Hercegovine, u skladu s prethodnim zaključcima Vijeća, posebno onima iz prosinca 2014.

46. Vijeće stoga potiče vlasti Bosne i Hercegovine da nastave s pretvaranjem pisanih obveza u djelo dalnjim donošenjem i kontinuiranom provedbom potrebnih reformi, posebno u području vladavine prava, među ostalim u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, reforme javne uprave, kao i društveno-gospodarskih reformi. Vijeće sa zabrinutošću primjećuje nazadovanje u pogledu uvjeta za ostvarivanje prava na slobodu izražavanja i slobodu medija. Bit će također nužno ojačati javnu upravu te uspostaviti funkcionalnost i učinkovitost na svim razinama vlasti, uključujući brzu uspostavu učinkovitog mehanizma za koordinaciju o pitanjima EU-a, kako bi se zemlja mogla suočiti s izazovima koji joj predstoje na putu u EU. Napretkom u tom smislu omogućit će se Bosni i Hercegovini da u potpunosti iskoristi raspoloživa sredstava EU-a.
47. Vijeće podsjeća na to da će, kad zatraži mišljenje Komisije o prijavi za članstvo, Vijeće od nje zatražiti da posebnu pažnju posveti provedbi presude Sejdić-Finci.
48. Vijeće ponovno ističe da bi nakon stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Bosna i Hercegovina trebala u potpunosti ispuniti svoja obećanja i obveze iz tog Sporazuma, uključujući, pod hitno, one koji se odnose na prilagodbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju nakon pristupanja Hrvatske EU-u. Potpuna provedba SSP-a, uključujući njegovu prilagodbu, važan je element predanosti zemlje procesu integracije u EU.
49. Vijeće podsjeća da je strukturirani dijalog o pravosuđu instrument za rješavanje preostalih nedostataka u pravosuđu Bosne i Hercegovine, u skladu s preporukama Komisije iz Venecije iz 2013. Vijeće ponovno ističe ozbiljnu zabrinutost zbog priprema za održavanje referendumu na razini entiteta o pravosuđu na državnoj razini u Republici Srpskoj. Održavanje takvog referendumu predstavljaljalo bi izazov za koheziju, suverenost i teritorijalnu cjelovitost Bosne i Hercegovine. Njime bi se ugrozili naporci na poboljšanju društveno-gospodarske situacije svih građana Bosne i Hercegovine te bi se potkopao daljnji napredak u procesu integracije u EU.

KOSOVO

50. Vijeće s posebnom pozornošću prima na znanje potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) s Kosovom u listopadu. Sporazum koji sklapa samo EU prvi je sveobuhvatni sporazum između EU-a i Kosova. Njegovim predstojećim sklapanjem, stupanjem na snagu i provedbom ne dovode se u pitanje stajališta država članica o statusu. U pogledu predstojećeg izvješća Komisije o napretku Kosova u ispunjavanju zahtjeva iz njegova viznog plana Vijeće ističe važnost ispunjavanja svih uvjeta utvrđenih za liberalizaciju viznog režima te potiče Kosovo da nastavi s naporima s ciljem ostvarivanja napretka u svojem postupku za liberalizaciju viznog režima. Namjerom Vijeća da nastavi s raspravama o okvirnom sporazumu kojim se Kosovu dopušta da sudjeluje u programima Europske unije ne dovode se u pitanje stajališta država članica o statusu.
51. Vijeće pozdravlja odluku Kosova o uspostavi stručnih komora te poziva Kosovo da dovrši sve postupke bez daljnje odgode kako bi stručne komore mogle proraditi što je prije moguće.
52. Trenutačna politička neizvjesnost na Kosovu mora se hitno riješiti. Vijeće osuđuje tu uporabu nasilja, posebno u političke svrhe te kako bi oporbene stranke ometale rad skupštine, te poziva na njezin hitan prekid. Vijeće poziva na poštovanje vladavine prava i na nastavak uobičajenih parlamentarnih poslova, u skladu s relevantnim pravilima i postupcima. Sve zainteresirane strane trebale bi rješavati izazove kao dio zajedničkog napora putem političkog dijaloga te se brzo angažirati u provedbi svih aspekata europskog plana reformi Kosova.

53. Vijeće poziva Kosovo da se usredotoči na provedbu sveobuhvatnih reformi potrebnih kako bi ispunilo obveze u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). Za to i za brojne izazove Kosova bit će potrebna kontinuirana snažna politička volja s Kosova i trajna pomoć iz EU-a. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti poboljšanju vladavine prava, uključujući neovisnost pravosuđa. Kosovo treba pojačati borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije te uspostaviti evidenciju uspješnih progona u medijski istaknutim slučajevima. Kao prioritet treba poduzeti važne reforme kao što su izborna reforma i reforma javne uprave. Trebalo bi nastaviti s učinkovitim promicanjem i zaštitom ljudskih prava na cijelom Kosovu, uključujući potpunu zaštitu kulturne i vjerske baštine. U tom kontekstu Vijeće s odobravanjem primjećuje nedavne obveze Kosova. Trebalo bi rješavati uključivanje i zaštitu pripadnika manjina i ranjivih skupina, kao i jačanje socijalne kohezije.
54. EU će nastaviti podupirati društveno-gospodarski razvoj Kosova kao dio njegova europskog plana reformi, među ostalim putem financijske i tehničke pomoći. Vijeće potiče Kosovo da upotrijebi svoj program gospodarske reforme za 2016. kao platformu za rast i zapošljavanje. U programu bi se trebale odražavati preporuke sadržane u Zajedničkim zaključcima ekonomskog i finansijskog dijaloga između EU-a i zapadnog Balkana iz svibnja 2015. U tom okviru, Vijeće poziva Kosovo na rješavanje društveno-gospodarskih pitanja od neposrednog interesa za njegovo stanovništvo te na stvaranje široke javne potpore tom planu reformi. Regulatorna i nadzorna tijela trebala bi biti u potpunosti operativna. Kosovo treba poduzeti daljnja djelovanja u vezi sa svojom obvezom stavljanja izvan pogona i rehabilitacije elektrane Kosovo A, najvećeg pojedinačnog izvora onečišćenja na zapadnom Balkanu.

55. Vijeće pozdravlja znatan napredak u dijalogu u kojem je posredovao EU, posebno u pogledu sporazumâ postignutih 25. kolovoza 2015. Vijeće poziva Kosovo da brzo provede svoj dio tih sporazuma te da konstruktivno surađuje sa Srbijom u izradi i provedbi budućih sporazuma. Kosovo treba zadržati svoje aktivno i konstruktivno sudjelovanje u procesu normalizacije odnosa sa Srbijom. Vijeće će nastaviti pomno pratiti kontinuirani angažman Kosova za postizanje vidljivog i održivog napretka u normalizaciji odnosa sa Srbijom, među ostalim provedbu svih do sad postignutih sporazuma u dobroj vjeri, kako bi Kosovo i Srbija mogli nastaviti put prema Europi, istovremeno izbjegavajući da jedno drugog blokiraju u tim naporima i uz mogućnost da Kosovo i Srbija potpuno ostvaruju svoja prava i ispunjavaju svoje obveze. Vijeće podsjeća da je napredak u procesu normalizacije odnosa sa Srbijom ključno načelo SSP-a te podupire razvoj odnosa i suradnje između EU-a i Kosova.
56. Kosovo bi trebalo nastaviti blisko i učinkovito surađivati s EULEX-om i aktivno doprinositi cjelovitoj i neometanoj provedbi mandata EULEX-a, uključujući revidirani mandat nakon lipnja 2016.